

ارتباط عزت نفس با متغیرهای دموگرافیک در دانشجویان پرستاری

حمید پیروی^۱، سیما قزلباش^{۲*}، اعظم قربانی^۳، مهرنوش اینانلو^۴، هما عزیزاده^۵، حمید حقانی^۶، عدیله عالی^۷،
پریسا حاجی آقا محمدی^۸

- ۱- دانشیار گروه پرستاری داخلی جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران، تهران، ایران
- ۲- کارشناس ارشد پرستاری، عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل، اردبیل، ایران
- ۳- کارشناس ارشد پرستاری، عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران، تهران، ایران
- ۴- کارشناس ارشد آمار، عضو هیئت علمی دانشکده مدیریت و سیستمهای پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران، تهران، ایران
- ۵- کارشناس پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل، اردبیل، ایران
- ۶- کارشناس مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل، اردبیل، ایران

* نویسنده مسئول: s.ghezelbash@arums.ac.ir

تاریخ پذیرش: ۹۱/۱۲/۱۲

تاریخ دریافت: ۹۱/۱۰/۱۴

چکیده

زمینه و هدف: عزت نفس نقش بسیار مهمی در ارتقاء سلامت روانی افراد ایفا می کند. مطالعات متعدد نشان داده اند که عزت نفس بر عملکرد، الگوهای پیشرفت، تعامل با دیگران و سلامت روانی تأثیر می گذارد و بر همین اساس، تقویت عزت نفس دانشجویان به عنوان سازندگان آینده جامعه از اهمیت بسزائی برخوردار می باشد. هدف این مطالعه تعیین ارتباط عزت نفس با برخی متغیرهای دموگرافیک در دانشجویان سال اول تا چهارم پرستاری دانشگاههای علوم پزشکی شهر تهران وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در سال ۱۳۸۹ بود.

روش کار: در این مطالعه توصیفی تحلیلی، ۴۰۰ دانشجو از دانشگاههای علوم پزشکی شهر تهران که با استفاده از روش نمونه گیری طبقه ای با تخصیص متناسب انتخاب شده بودند، پرسشنامه دو قسمتی عزت نفس کوپر اسمیت و فرم اطلاعات دموگرافیک را تکمیل کردند. داده ها طی یک نیمسال تحصیلی در سال ۱۳۸۹ جمع آوری و با استفاده از آزمون های آمار توصیفی و تحلیلی در نرم افزار آماری SPSS 16 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته ها: نتایج مطالعه نشان داد متغیرهای معدل کل، محل سکونت، وضعیت اقتصادی و وضعیت تأهل دانشجویان با عزت نفس ارتباط معنادار آماری داشتند ($p < 0.05$). در این مطالعه متغیرهای جنس، ترم تحصیلی، دانشکده محل تحصیل و سابقه کار دانشجویی با عزت نفس رابطه معنی داری نشان ندادند.

نتیجه گیری: با توجه به ارتباط انکارناپذیر عزت نفس با توانایی برقراری تعاملات بین فردی بعنوان جزء تفکیک ناپذیر فرآیند مراقبتی مؤثر، شناسایی عوامل مرتبط با آن در دانشجویان پرستاری می تواند گام مؤثری در بهبود کیفیت مراقبت های پرستاری ارائه شده در آینده حرفه ای این قشر مهم از جامعه باشد.

کلیدواژه ها: مفهوم خود، عزت نفس، دانشجوی پرستاری

مقدمه

پرستاری حرفه ای است که اشتغال در آن نیازمند برخورداری از سطوح مطلوب سلامت روانی می باشد. نتایج به دست آمده از مطالعات نشان می دهد وضعیت سلامت روانی دانشجویان نه تنها تحصیل و زندگی روزمره، بلکه کیفیت عملکرد حرفه ای آنها در آینده و باقی ماندن آنان در حرفه پرستاری را متأثر از خویش خواهد ساخت. بنابراین، شناسایی عواملی که سلامت روان را تحت الشعاع قرار می دهند، از اهمیت ویژه ای برخوردار می باشد (۱).

عزت نفس از مهمترین عوامل مؤثر بر سلامت روان محسوب می شود که در ارتقاء سلامت روانی افراد نقش بسیار مهمی ایفا می کند (۳ و ۲). با وجود تأثیر غیر قابل انکار عزت نفس بر سلامت روان و زندگی افراد، بررسی های صورت گرفته نشان می دهند میزان عزت نفس در بین دانش آموزان و دانشجویان در حد مطلوبی نمی باشد (۴). نتایج حاصل از مطالعه ای که بر روی دانشجویان دانشگاه لیکستر^۱ در سال ۲۰۰۴ صورت گرفت نشان داد ۲۳ درصد دانشجویان، مبتلا به اختلالات اضطرابی و ۵۰ درصد مبتلا به افسردگی یا اختلالات خلقی بودند و ۴۹ درصد آنها عزت نفس پایین و مشکلات وابسته به آن را نشان می دادند (۵).

ارتباط عزت نفس با توانایی برقراری روابط بین فردی (۶) و کیفیت مراقبت های پرستاری ارائه شده انکارناپذیر است (۷). بعلاوه تفکر، احساس و عملکرد پرستار در ارائه خدمات مراقبتی متأثر از عزت نفس وی است (۸) بطوریکه آرتور^۲ (۱۹۹۲) در مطالعه ای نشان داد پرستاران با عزت نفس بالا قادر به ارائه خدمات مراقبتی بهتری به مددجویان بودند (۹).

آرتور همچنین در مطالعه دیگر خود نشان داد پرستارانی که از عزت نفس بالا برخوردار می باشند، احساس اطمینان بیشتری نسبت به مهارت های خود دارند و این اعتماد سبب رویارویی مؤثر آنان با موقعیت های چالش زا خواهد شد (۱۰).

پرستاری از جمله مشاغل پر استرس در جوامع می باشد (۱۱ و ۶)، با توجه به نقش عزت نفس به عنوان یک تعدیل کننده استرس، افراد برخوردار از عزت نفس بالاتر، در موقعیت های استرس زا، احساس خود ارزشمندی بالاتری

داشته لذا این احساس مانند یک حائل آنها را از تأثیرات سوء استرس مصون خواهد داشت (۱۲).

عزت نفس بعنوان یکی از عوامل مؤثر بر برایندهای یادگیری شناخته شده می باشد. نادری و شریر در پژوهشی که در سال ۲۰۰۹ بر روی دانشجویان ایرانی دانشگاههای مالزی انجام دادند، اظهار داشتند افرادی که از عزت نفس بالاتری برخوردار باشند، موفقیت های بیشتری در امور تحصیلی خود نشان می دهند (۱۳). عزت نفس با تأثیر بر انگیزه تحصیلی شخص می تواند سبب ایجاد انگیزش یا بی انگیزگی دانشجویان در کسب اطلاعات از محیط شود (۱۴).

انتظار می رود بخشی از عزت نفس پرستاران طی دوره آموزش پرستاری شکل گیرد. طی فرایند اجتماعی شدن حرفه ای در سیستم آموزش پرستاری، دانشجو مفهومی از "خود" به عنوان یک پرستار کسب خواهد کرد (۱۵). همواره یکی از ابعاد مهم آموزش پرستاری توسعه مهارت های غیر شناختی مانند عزت نفس و مفهوم خود دانشجویان در محیط دانشگاهی است. ساختار چند بعدی عزت نفس ناشی از عقاید فرد در مورد کلیه صفات و ویژگی های خود بوده که می تواند متأثر از متغیرهای درونی و بیرونی، از جمله مشخصات فردی دچار نوسان گردد (۱۶). با توجه به نتایج متغیر بدست آمده از مطالعات پیشین و عدم انجام مطالعه ای با عنوان مشابه در ایران، پژوهشگران در صدد انجام پژوهش حاضر با هدف تعیین ارتباط بین عزت نفس با متغیرهای دموگرافیک در دانشجویان پرستاری سال اول تا چهارم دانشگاههای علوم پزشکی شهر تهران در سال ۱۳۸۹ بر آمدند.

روش کار

این پژوهش یک مطالعه توصیفی-تحلیلی بود. جامعه آماری پژوهش را کلیه دانشجویان سال اول تا چهارم مقطع کارشناسی پیوسته پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاههای علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران، تهران و شهید بهشتی تشکیل می دادند. در این رابطه، نظر بر اینکه جامعه مورد مطالعه متشکل از سه گروه دانشجویان پرستاری دانشگاه های علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران و ایران بود، برای نمونه گیری از روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای استفاده شد و برای تقسیم حجم نمونه میان طبقه های جامعه با توجه به

1- Leicester
2 -Arthur

حجم هر طبقه، از شیوه تخصیص متناسب استفاده شد، که در این روش حجم نمونه به نسبت حجم هر طبقه آن، تخصیص داده می شود. نمونه مورد پژوهش با استفاده از فرمول تعیین حجم نمونه معادل ۴۰۰ نفر برآورد گردید که بر اساس تخصیص متناسب، به ترتیب ۱۴۴، ۱۱۱ و ۱۴۵ دانشجو از دانشکده های پرستاری و مامایی شهید بهشتی، تهران و ایران در نیمسال اول سال تحصیلی ۹۰-۸۹ از لیست اسامی دانشجویان با استفاده از جدول ارقام تصادفی انتخاب شدند. پژوهشگر ضمن توضیح به شرکت کنندگان در مورد پژوهش و اهداف آن، به آنها اطمینان داد که اطلاعات کسب شده محرمانه می ماند و اینکه شرکت کنندگان می توانند در هر مرحله از انجام پژوهش به اختیار خود از ادامه شرکت در مطالعه انصراف دهند. فرم رضایت آگاهانه توسط واحد های مورد پژوهش جهت شرکت در مطالعه تکمیل شد. معیارهای ورود به مطالعه شامل عدم تحصیل به عنوان دانشجوی مهمان، عدم سابقه ابتلاء به بیماری های روانی و بارداری بود.

در این پژوهش برای جمع آوری داده ها از فرم اطلاعات دموگرافیک و پرسش نامه عزت نفس کوپر اسمیت استفاده شد. فرم اطلاعات دموگرافیک شامل ۱۰ پرسش در ارتباط با مشخصات فردی نظیر جنس، ترم تحصیلی، دانشکده محل تحصیل، معدل کل، سابقه کار دانشجویی، محل سکونت، وضعیت تأهل، وضعیت اقتصادی خانواده، سابقه ابتلا به اختلالات روانی و سابقه مصرف داروهای روانگردان بود. از پاسخ شرکت کنندگان به دو سؤال آخر برای تعیین معیارهای خروج پژوهش استفاده شد.

پرسش نامه عزت نفس کوپراسمیت که در سال ۱۹۸۱ توسط استنلی کوپراسمیت طراحی شد شامل ۵۸ گویه و ۵ خرده مقیاس عزت نفس اجتماعی، عزت نفس فردی، عزت نفس تحصیلی، عزت نفس خانوادگی و اعتبار می باشد. گزینه های گویه های این مقیاس به صورت "همین طور است" یا "این طور نیست" می باشد و به هر گویه نمره یک یا صفر تعلق می گیرد. این پرسشنامه بین ۰ تا ۵۰ نمره دارد که کسب نمره بالاتر در آن نشان دهنده عزت نفس بالاتر می باشد. خرده مقیاس اعتبار متشکل از ۸ گویه (گویه های ۶، ۱۳، ۲۰، ۲۷، ۳۴، ۴۱، ۴۸، و ۵۵) است که امتیازی به آن تعلق نگرفته و نشان دهنده صداقت فرد در پاسخ دهی به سؤالات می باشد. چنانچه

واحد مورد پژوهش از این خرده مقیاس نمره بیش از ۴ کسب کند اعتبار آزمون پایین خواهد بود و نشان دهنده تدافعی بودن پاسخ دهنده حین تکمیل پرسش نامه است، بدین معنی که نمره عزت نفس این فرد میزان واقعی آن نخواهد بود و لذا داده های مربوط به وی در تجزیه و تحلیل وارد نمی شد (۱۷). لازم به ذکر است جهت توصیف داده ها میانگین نمره کلی عزت نفس دانشجویان به عنوان ملاک تعیین عزت نفس پایین و بالا قرار داده شد، بدین ترتیب بر اساس میانگین نمره عزت نفس واحدهای مورد پژوهش برابر با ۳۷، برای این متغیر دو سطح کمتر یا مساوی میانگین، معادل عزت نفس پایین و نمره بالاتر از میانگین، معادل عزت نفس بالا در نظر گرفته شد.

جهت تعیین اعتبار علمی ابزارها، از روش اعتبار صوری و محتوی استفاده شد. به این صورت که پژوهشگران پس از مطالعه دقیق متون و مقالات موجود درباره موضوع، پرسش نامه اطلاعات دموگرافیک را تنظیم کردند و به همراه پرسش نامه عزت نفس کوپراسمیت در اختیار ۸ نفر از اساتید صاحب نظر عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی تهران قرار دادند. پس از اصلاحات نهایی و اخذ موافقت از کمیته اخلاق دانشکده پرستاری و مامایی تهران، ابزار جهت تکمیل در اختیار واحدهای مورد پژوهش قرار داده شد. جهت تعیین پایایی ابزارهای گردآوری داده ها از روش های تعیین آلفای کرونباخ و آزمون مجدد استفاده شد. ضریب آلفای کرونباخ در نسخه عزت نفس ۰/۸۶ بود که اعتبار قابل قبولی می باشد. در روش آزمون مجدد نیز دو نسخه از پرسش نامه ها، در دو نوبت به فاصله ۲۰ روز توسط ۲۰ نفر از دانشجویان پرستاری دانشکده پرستاری مامایی تهران تکمیل شد و ضریب همبستگی پیرسون بین پاسخ های داده شده در دو نوبت برای پرسش نامه عزت نفس ۰/۸۵ به دست آمد. ضریب همبستگی پیرسون برای هر یک از ابعاد پرسش نامه عزت نفس کوپراسمیت نیز به طور جداگانه محاسبه شد که میزان آنها بین ۰/۸۱ تا ۰/۹۱ متغیر بود. در نهایت، داده های خام با روش های آمار توصیفی فراوانی، درصد فراوانی، میانگین و انحراف معیار و روشهای آمار استنباطی آنالیز واریانس، تی مستقل و آزمون تعیین شفه از طریق نرم افزار SPSS v16 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته ها

در این مطالعه ۴۰۰ دانشجوی کارشناسی پرستاری شرکت کردند که داده های به دست آمده از ۶۸ نفر به علت کسب نمره بیش از ۴ در خرده مقیاس مربوط به اعتبار پرسش نامه عزت نفس کوپراسمیت، وارد تجزیه و تحلیل نشد. یافته های حاصل از تحلیل اطلاعات بدست آمده از ۳۳۲ شرکت کننده وارد شده به تجزیه و تحلیل آماری نشان داد اکثریت نمونه های مطالعه حاضر مؤنث بودند (۵۸/۱ درصد)، دانشجویان ترم دوم بیشترین درصد شرکت کنندگان در این مطالعه را تشکیل دادند (۱۴/۲ درصد) و دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی (۳۸ درصد)، ایران (۳۳ درصد) و تهران (۲۹ درصد) به ترتیب بیشترین درصد شرکت کنندگان را به خود اختصاص می دادند. همچنین، ۷۳/۶ درصد شرکت کنندگان معدل بالاتر از ۱۵ داشتند، ۵۹/۳ درصد بومی و اکثراً مجرد (۹۲/۲ درصد) و در طبقه اقتصادی متوسط قرار داشتند (۷۳/۲ درصد).

نتایج حاصل از آزمون آنالیز واریانس نشان داد بین نمره میانگین عزت نفس و ترم تحصیلی ($P=0/6$) و همچنین، نمره میانگین عزت نفس و دانشکده محل تحصیل ارتباط آماری معناداری وجود ندارد ($P=0/38$). نتایج حاصل از

آزمون تی مستقل ارتباط معناداری بین عزت نفس و معدل کل ($P=0/02$)، محل سکونت ($P=0/003$) و وضعیت تأهل دانشجویان نشان داد ($P=0/04$). بر این اساس میانگین عزت نفس دانشجویانی که معدل بالاتر از ۱۵ کسب کرده بودند نسبت به دانشجویانی که معدل کل پایین تر از ۱۵ داشتند میزان بالاتری را نشان می داد به ترتیب ($37/2 \pm 7$ و $35/1 \pm 7$). دانشجویان ساکن خوابگاه نیز نسبت به دانشجویان بومی، میانگین عزت نفس بالاتری نشان می دادند، به ترتیب ($38/1 \pm 6/7$ و $35/7 \pm 7/3$). مقایسه میانگین عزت نفس در دانشجویان متأهل میزان بالاتری نسبت به مجردها نشان می داد به ترتیب ($39/4 \pm 5/8$ و $36/4 \pm 7/2$). آزمون تی مستقل بین جنس ($P=0/82$) و سابقه کار دانشجویی ($P=0/3$) با عزت نفس دانشجویان ارتباط آماری معناداری به دست نداد. نتایج آزمون آنالیز واریانس نشان داد میانگین امتیاز کسب شده عزت نفس در گروه های اقتصادی از نظر آماری اختلاف معناداری داشت ($P=0/001$)، به طوریکه آزمون تعیین شفه نشان داد عزت نفس دانشجویانی که از وضعیت اقتصادی خوبی برخوردار هستند، با عزت نفس دانشجویان دارای وضعیت اقتصادی متوسط و ضعیف از نظر آماری تفاوت معناداری دارد (جدول ۱).

جدول ۱. ارتباط بین نمره عزت نفس با خصوصیات دموگرافیک دانشجویان پرستاری سال اول تا چهارم پرستاری

متغیر	میانگین و انحراف معیار	نتیجه آزمون
زن	$36/7 \pm 7/8$	
جنس	$36/6 \pm 6$	$P = 0/82$ $t = 0/226$
اول	$36/8 \pm 6/4$	
دوم	$37/2 \pm 6/4$	
سوم	$35/1 \pm 7/7$	
چهارم	$36/4 \pm 8/3$	$P = 0/6$
پنجم	$36/3 \pm 6/6$	$F = 0/717$
ششم	$36/4 \pm 7/3$	
هفتم	$36/6 \pm 8/5$	
هشتم	$38/5 \pm 5/9$	
ایران	$37/4 \pm 7/6$	$P = 0/38$
تهران	$36/2 \pm 6/7$	$F = 0/957$
شهید بهشتی	$36/4 \pm 7/2$	
کمتر از ۱۵	$35/1 \pm 7/7$	$P = 0/02^*$
بیشتر از ۱۵	$37/2 \pm 7$	$t = 2/262$
بلی	$37/4 \pm 7/4$	$P = 0/3$
خیر	$36/5 \pm 7/1$	$t = 0/971$
بومی تهران	$35/7 \pm 7/3$	$P = 0/003^*$
خوابگاه	$38/1 \pm 6/7$	$t = 3/036$
مجرد	$36/4 \pm 7/2$	$p = 0/04^*$
متاهل	$39/4 \pm 5/8$	$t = 2/058$
ضعیف	$33/2 \pm 6/3$	$P = 0/001^*$
متوسط	$36/2 \pm 7/3$	$F = 7/529$
خوب	$39/2 \pm 6$	

معنی دار در سطح $p < 0/05$

بحث

در این مطالعه ارتباط عزت نفس و متغیرهای دموگرافیک مورد بررسی قرار گرفت. یافته های پژوهش نشان داد بین عزت نفس با معدل کل، محل سکونت، وضعیت تأهل و وضعیت اقتصادی دانشجویان ارتباط معنی داری وجود دارد. همچنین بر اساس نتایج این مطالعه بین عزت نفس با جنس، ترم تحصیلی، دانشکده محل تحصیل و سابقه کار دانشجویی ارتباط آماری معناداری دیده نشد. یافته های حاصل از این مطالعه ارتباط معنی داری بین عزت نفس با معدل کل دانشجویان نشان داد. این یافته با

نتایج مطالعه امینی (۲۰۰۴)، که به بررسی تأثیر خودکارآمدی، خود نظم دهی و عزت نفس در موفقیت تحصیلی دانش آموزان مقطع دبیرستان پرداخت، همسو بود. وی در مطالعه خود نشان داد، بین عزت نفس و موفقیت تحصیلی ارتباط مثبت و معنی داری وجود دارد (۱۸). به طور مشابه، مفتی^۱ (۲۰۰۲)، در مطالعه ای بر ۳۷۸ دانش آموز مقطع دبیرستان، نشان داد ارتباط آماری معنی داری بین عزت نفس و موفقیت تحصیلی دانش

آموزان وجود دارد (۱۹). در مطالعه دیگری حسینی (۲۰۰۶)، در بررسی همبستگی عزت نفس و پیشرفت تحصیلی دانشجویان نشان داد بین عزت نفس و معدل ارتباط معنادار و مثبتی وجود دارد (۱۷). به طور مشابه این یافته با نتایج حاصل از مارش و اومارا^۱ منطبق بود (۲۰). با این حال مطالعه نادری و آیزان^۲ (۲۰۰۹) چیز دیگری را نشان داد. مطالعه زارع و همکاران (۲۰۰۷) بر دانشجویان نیز ارتباط معناداری بین عزت نفس با وضعیت تحصیلی نشان نداد (۲۱). به نظر می رسد عزت نفس و معدل بر یکدیگر اثرات متقابل دارند. ممکن است در توجیه تفاوت نتایج حاصل از مطالعات فوق بتوان چنین ذکر کرد که موفقیت در موضوع خاص تحصیلی نمی تواند به طور واقعی برداشت از خود و عزت نفس را تغییر دهد ولی به طور کلی بر انتظارات فرد از موفقیت های آینده بر اساس آنچه در گذشته تجربه نموده، تأثیر خواهد داشت.

در یافته دیگر این مطالعه بین عزت نفس و محل سکونت دانشجویان ارتباط آماری معناداری به دست آمد و دانشجویان ساکن خوابگاه نسبت به دانشجویان بومی میانگین عزت نفس بالاتری نشان می دادند. این یافته با نتایج حاصل از مطالعه زارع (۲۰۰۷) همسو بود. این یافته با نتایج حاصل از پژوهش حسینی (۲۰۰۷)، مغایرت داشت که نشان داد عزت نفس با محل سکونت دانشجویان ارتباط آماری معناداری ندارد (۱۷). به نظر می رسد استقلال و مسئولیت پذیری دانشجویان ساکن خوابگاه و نقش آنها در سازگاری بهتر از جمله عوامل اثرگذار بر افزایش عزت نفس آنها باشد. با توجه به متمایز بودن امکانات کلان شهر تهران با دیگر شهرها، برخورداری دانشجویان بومی از حمایت خانواده و عدم وجود مشکلاتی نظیر دوری از خانواده و زندگی خوابگاهی، برای دانشجویان بومی انتظار حصول چنین یافته ای نمی رفت. در این مطالعه بین عزت نفس و وضعیت تأهل دانشجویان ارتباط آماری معناداری دیده شد که مقایسه میانگین ها عزت نفس افراد متأهل را نسبت به دانشجویان مجرد بالاتر نشان می داد. این یافته با نتایج حاصل از مطالعه سبحانی (۱۹۹۸) همسو بود. وی نشان داد عزت نفس دانشجویان مجرد با دانشجویان متأهل تفاوت آماری معنی داری دارد (۲۲). این یافته با نتایج حاصل از مطالعه ای

که در سال ۲۰۰۷ توسط حسینی صورت گرفت متفاوت بود. حسینی نشان داد وضعیت تأهل دانشجویان با عزت نفس آنها ارتباط آماری معناداری ندارد (۱۷). به طور مشابه زارع در مطالعه ای نشان داد وضعیت تأهل با عزت نفس دانشجویان ارتباط معناداری ندارد (۲۱). احتمالاً افراد متأهل از شبکه های حمایتی اجتماعی بیشتری برخوردار هستند که این امر می تواند عامل مؤثری در افزایش عزت نفس آنها در ابعاد مختلف محسوب گردد.

تحلیل نتایج حاصل از پژوهش حاضر نشان داد عزت نفس دانشجویان و گروههای اقتصادی از نظر آماری اختلاف معناداری دارد و میزان آن در دانشجویان دارای وضعیت اقتصادی مطلوب نسبت به سایر طبقات بالاتر می باشد. این یافته با نتایج حاصل از مطالعه سبحانی (۱۹۹۸)، همسو بود. وی در مطالعه خود نشان داد با بهبود وضعیت اقتصادی دانشجویان، عزت نفس نیز میزان بالاتری نشان می دهد (۲۲). با توجه به اینکه برخورداری از رفاه اقتصادی به عنوان یک توانمندی، از عوامل مؤثر بر ارتقاء عزت نفس می باشد، بنابراین حصول این یافته مورد انتظار بود.

یافته دیگر این پژوهش بین عزت نفس و جنس ارتباط آماری معناداری نشان نداد ($P=0/82$). این یافته با نتایج حاصل از مطالعه حسینی (۲۰۰۷) و هوشمند (۲۰۰۳) همسو بود. نتایج حاصل از این مطالعات نشان داد، هیچ تفاوت آماری معناداری بین جنس و عزت نفس وجود ندارد (۱۷). این یافته با نتایج حاصل از مطالعه کلینگ^۳ (۱۹۹۹) متفاوت بود. وی در پژوهش خود نشان داد جنس و عزت نفس دانشجویان تفاوت معناداری داشته و میزان عزت نفس مردان بالاتر از زنان می باشد (۲۳). به طور مشابه نتایج حاصل از مطالعه نادری (۲۰۰۹)، نیز نشان داد عزت نفس با جنس تفاوت آماری معناداری نشان می دهد و زنان در مقایسه با مردان از عزت نفس بالاتری برخوردار می باشند (۱۳). سبحانی (۱۹۹۸) نیز در مطالعه خود نشان داد بین عزت نفس و جنس ارتباط معناداری وجود داشته و عزت نفس زنان نسبت به مردان بالاتر می باشد (۲۲). به نظر می رسد عواملی غیر از جنس با عزت نفس ارتباط داشته باشند و هر دو جنس این عوامل را در طی دوره تحصیل تجربه می کنند.

بود. محدودیت دیگر احتمال عدم گزارش سابقه ابتلا به مشکلات روانی و نیز عدم گزارش شرایط اقتصادی واقعی توسط پاسخ دهندگان بود که به نوبه خود می تواند نتایج را متأثر از خود سازد.

نتیجه گیری

ساختار چند بعدی عزت نفس، می تواند متأثر از متغیرهای درونی و بیرونی دچار نوسان شود. نتایج مطالعه نشان داد متغیرهای دموگرافیک از جمله معدل کل، محل سکونت، وضعیت اقتصادی و وضعیت تأهل دانشجویان با عزت نفس ارتباط معنادار آماری داشتند. با توجه به ارتباط انکارناپذیر عزت نفس با توانایی برقراری تعاملات بین فردی بعنوان جزء تفکیک ناپذیر فرآیند مراقبتی مؤثر، شناسایی و مداخله احتمالی در عوامل مرتبط با آن در دانشجویان پرستاری، می تواند گام مؤثری در بهبود کیفیت مراقبت های پرستاری ارائه شده در آینده حرفه ای این قشر مهم از جامعه باشد.

قدردانی

پژوهشگران لازم می دانند از بذل مساعدت معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی تهران جهت حمایت از این طرح و کلیه دانشجویانی که در این پژوهش مشارکت نمودند، مراتب سپاس را بعمل آورد.

در یافته های بدست آمده از مطالعه حاضر بین عزت نفس و ترم تحصیلی دانشجویان ارتباط آماری معناداری دیده نشد. این نتیجه تأیید کننده یافته مطالعه حسینی (۲۰۰۷) است که نشان داد ترم تحصیلی با عزت نفس دانشجویان مورد مطالعه ارتباط معنی داری ندارد. با توجه به این یافته به نظر می رسد انتظار معمول از سیستم آموزشی مبنی بر افزایش اعتماد به نفس دانشجویان سؤال برانگیز شده است.

در یافته دیگر این مطالعه مشخص شد عزت نفس با دانشکده محل تحصیل ارتباط معنی داری ندارد. با توجه به عللی از قبیل قرار داشتن دانشکده های مورد مطالعه در یک شهر، درجه یک بودن هر سه دانشکده و ترکیب کادر آموزشی تقریباً مشابه، نتیجه به دست آمده قابل انتظار است.

در یافته دیگر چنین حاصل شد که بین عزت نفس و سابقه کار دانشجویی ارتباط معناداری وجود ندارد که می توان این تفاوت را با کوتاه بودن سابقه کار دانشجویی به نحوی که قادر به تأثیرگذاری بر عزت نفس باشد، مرتبط دانست.

از جمله محدودیت های این مطالعه می توان به شرایط عاطفی و روانی فرد حین تکمیل پرسش نامه ها اشاره کرد که می توانست پاسخ واحدهای مورد پژوهش را تحت تأثیر قرار دهد و کنترل این امر از اختیار پژوهشگر خارج

References:

1. Ni C, Liu X, Hua Q, Lv A, Wang B, Yan Y. Relationship between coping, self-esteem, individual factors and mental health among Chinese nursing students: a matched case-control study. *Journal of Nurse Education Today*. 2010; 30(4): 338-343.
2. Strong WB, Malina RM, Blimkie CJ, Daniels SR, Dishman RK, Gutin B, et al. Evidence based physical activity for school-age youth. *Journal of Pediatrics*. 2005; 146(6): 732-737.
3. Trzesniewski KH, Donnellan MB, Robins RW. Stability of self-esteem across the life span. *Journal of Personality and Social Psychology*. 2003; 84(1): 205-220.
4. Ebadi M. The correlation of social support and self-esteem of youth (18-29) in Tehran. Dissertation, Tehran: AL Zahra, 2009. [Persian]
5. Russell G, Shaw S. What is the impact of social anxiety on student well-being and learning? Dissertation, University of Plymouth, 2006.
6. Edward D, Burnard P, Bennett K, Hebden U. A longitudinal study of stress and self-esteem in student nurses. *Journal of Nurse Education Today*. 2010; 30: 78-84.
7. Andersson EP. The perspective of student nurses and their perceptions of professional nursing during the nurse training program. *Journal of Advanced Nursing*. 1993; 18(5): 808-815.
8. Ohlen J, Segesten K. The professional identity of the nurse: concept analysis and development. *Journal of Advanced Nursing*. 1998; 28(4): 720-727.
9. Arthur D. Measuring the professional self-concept of nurses: a critical review. *Journal of Advanced Nursing*. 1992; 17(6): 713-719.
10. Titus A, Potter J. Education for a change; transforming the way we teach our children. London and New York: Routledge Falmer, 2005.
11. McVicar A. Workplace stress in nursing: a literature review. *Journal of Advanced Nursing*. 2003; 44(6): 633-642.
12. Mruk C. Self-esteem: research, theory and practice. 2th ed. New York: Springer Publishing Co. Inc; 1999.
13. Naderi H, Rohani A, Aizan H, Sharir J, Kumar V. Self-esteem, gender and academic achievement of undergraduate students. *American Journal of Scientific Research*. 2009; (3): 26-37.
14. Molavi P, Rostami KH, Fadaei A, Mohmadnia H, Rasoolzadeh B. Assessment of effective factors on educational stimulus reduction in students of Ardabil University of Medical Sciences. *Journal of Medical Council of Islamic Republic of Iran*. 2006; 1(25): 53-58. [Persian]
15. Randle J. The effect of a 3-year pre-registration training course on students' self-esteem. *Journal of Clinical Nursing*. 2001; 10(2): 293-300.
16. Sasat S, Burnard P, Edwards D, Naiyapatana W, Hebden U, Boonrod W and et al. Self-esteem and student nurses: a cross-cultural study of nursing students in Thailand and the UK. *Nursing and Health Sciences*. 2002; 4(1\2): 9-14.
17. Hosseini M, Dejkam M, Mirlashari J. Correlation between academic achievement and self-esteem in rehabilitation students in Tehran University of social welfare and rehabilitation. *Iranian Journal of Medical Education*. 2007; 7(1): 137-142. [Persian]
18. Amini S. The role of self-efficacy, self-regular and self-esteem in high school students' academic achievement. Dissertation, Tehran: Tarbiat Moalem, 2004. [Persian]
19. Mefteh S. Relationship between timidness (shyness), self-esteem and academic achievement among middle of school's students. Dissertation, Tehran: Tarbiat Moallem, 2002. [Persian]
20. Pullman H, Allik J. Relations of academic and general self-esteem to school achievement. *Personality and Individual Differences*. 2008; 45(6): 559-564.

21. Zare N, Daneshpajoo F, Amini M, Razeghi M, Fallahzadeh M. The relationship between self-esteem, general health and academic achievement in students of Shiraz University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education*. 2007; 7(1): 59-66. [Persian]
22. Sobhani B. Comparison of self-esteem levels between students of medical, technical and rights of Tehran University. Dissertation, Tehran: Tehran Medical Sciences, 1998. [Persian]
23. Kling KC, Hyde JS, Showers CJ, Buswell BN. Gender differences in self-esteem: a meta-analysis. *Psychological Bulletin*. 1999; 125(4): 470-500.

Relationship between Self Esteem and Demographic Variables among Undergraduate Student Nurses

Peyrovi H¹, Ghezelbash S², Ghorbani A², Inanloo M³, Alizadeh H², Haghani H⁴, aly A⁵,
Haji agha mohamady P⁶

1. PhD, Associate Professor, Faculty Member of Nursing and Midwifery School, Tehran University of Medical Sciences and Health Services, Tehran, Iran.
2. MSc in Nursing, Faculty Member of Nursing and Midwifery School, Ardabil University of Medical Sciences and Health Services, Ardabil, Iran.
3. MSc in Nursing, Faculty Member of Nursing and Midwifery School, Tehran University of Medical sciences, Tehran, Iran.
4. MSc in Medical Statistics, Faculty member of Management and Medical Information, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
5. Bsc in Nursing, Nursing and Midwifery School, Ardabil University of Medical Sciences and Health Services, Ardabil, Iran.
6. Bsc in Midwifery, Nursing and Midwifery School, Ardabil University of Medical Sciences and Health Services, Ardabil, Iran

Corresponding Author: s.ghezelbash@arums.ac.ir*

Received:2013/1/3

Accepted:2013/3/2

ABSTRACT

Background & Objective: Self-esteem plays an important role in promoting mental health. Several studies have shown that self-esteem affects performance, promotion patterns, interaction with others and mental health. Thus, reinforcement of positive self-assessment is very important .The aim of this study was to determine relationship between self-esteem and some demographic variables in undergraduate nursing students of Tehran University of Medical Sciences.

Methods: In this descriptive analytic study, 400 students from Tehran University of Medical Sciences were recruited by stratified sampling with proportional allocation. Data were collected during the first semester in 2010. Students completed two-part questionnaire include of Coopersmith's self-esteem and demographic information. Data were collected during a semester in 2010 and were analyzed using SPSS software v.16 and descriptive and analytical statistics.

Results: Results showed that self-esteem was statistically related to total mean grade, residence place, economic status, and marital status ($p<0.05$). There was not a statistically significant relationship between self-esteem and gender, the semester of study, school, and students work experience.

Conclusion: There is undeniable relationship between self-esteem and ability of inter communication as an indivisible part of the effective care process. So, enhancing self-esteem, and identifying related factors in nursing students could be a valuable step in improving quality of nursing care in future, by this important segment of society.

Keywords: Self Concept, Self-esteem, Nursing Student

Vol. 14, No4, Winter 2013: 52-61